సాయంత్రం ఆరున్నర గంటలైంది. చీకటి మొదలవుతూంది. "చీకటి పడేవరకు బయట తిరక్కు! పురుగూ పుట్రా ఉంటుంది" అంటుంది మామ్మ. "ఉద్యోగం లేకపోయినా తిరుగుళ్ళకి తక్కువ లేదు. త్వరగా ఇంటికి దయుచెయ్యి!" అంటాడు నాన్న. "నువ్వాలస్యం చేస్తే, నా పని అర్ధరాత్రి వరకు తెమలదు. త్వరగా వచ్చెయ్యా, బాబూ!" అని బతిమాలుతుంది అమ్మ. నిజానికి నేను త్వరగా ఇంటికి వెళ్ళి త్వరగా భోజనం చేశాక తీరుబడిగా తోచక చావాలి! "అన్నం నాకు మూత పెట్టెయ్యమ్మా!" అంటే అమ్మకి నచ్చదు. "అందరిదీ ఒకటో దార్లైతే ఎలారా?" అంటుంది. ఏడుగంటలైనప్పటినుంచి మామ్మ— "వీడింకా రాలేదేమ్రా!" అంటూ ఇంట్లో అందరిని హడల గొడుతూ ఉంటుంది. మామ్మ అల్లా అన్నప్పుడల్లా— "ఎందుకేమిటి? బుద్ధి లేక" అని జవాబిస్తూనే ఉంటాడు నాన్న. ఇవన్నీ తప్పించుకోవా లంటే నేను ఏడు లోపల ఇంటికి చేరుకోవాలి. అందుకని చెరువు దగ్గర సిగరెట్లు కాలుస్తున్న మిత్రబృందం నుంచి సెలవు తీసుకున్నాను. నా తొందర వాళ్ళకి తెలుసు.

ఇంటికి చేరుకునేసరికి అమ్మ అక్కయ్య పిల్లలకి అన్నం పెడుతూంది. "అల్లా కాలికిలపడి భోజనం చెయ్యకండి. కాళ్ళు కడుక్కుని, ఆ తడి ఆరేలోపల అన్నం తిని లేవాలి. లేకపోతే దరిద్రం" అని అమ్మ పిల్లల్ని కసురుకుంటూ తొందర పెడుతూంది. "మరేమో, అమ్మమ్మా! అన్నం నమిలి, నెమ్మదిగా తినాలి అని చెప్పారు మా సైన్సుమేష్టారు" అన్నాడు మేనల్లుడు ధైర్యం చేసి. "కబుర్లు కట్టి పెట్టి త్వరగా భోజనం చెయ్యి!" అంటూ రంగంలోకి వచ్చింది మా అక్కయ్య. అది పురుడు పోసుకోవడానికి వచ్చింది. కనే పిల్లల్ని త్వరగా కనేస్తే వాళ్ళు త్వరగా చేతి కంది వస్తారని మా బావ ఉద్దేశం.

నాకు, అన్నయ్యకి, నాన్నకి, అక్కయ్యకి వడ్డించింది అమ్మ. నాన్న అమ్మ అన్నం తెచ్చే లోపల కూర, నెయ్యి తెచ్చే లోపల అన్నం తినేస్తూ, "త్వరగా వడ్డించి చావవు!" అంటూ విసుక్కుంటూ భోజనం చేస్తున్నాడు. అమ్మ కోపం వదిన మీదకు తిరిగింది. "ఆ మహారాణి పుట్టింట్లో కూర్చుంది. దాన్ని త్వరగా రమ్మన్నా! పనితో ఛస్తున్నాను అంటే పెద్దాడు వినిపించుకోడు" అంది అమ్మ. "మొన్ననే కదమ్మా అది వెళ్ళింది" అన్నాడు అన్నయ్య తల వంచుకుని. అమ్మ మాట్లాడలేదు. నిజానికి వదినంటే అమ్మకి పుట్టెడు సానుభూతి. మా ఇంట్లో అన్నింటికి ఉరకలు పరుగులు. ఎందుకో, ఎక్కడికో ఎవరికీ తెలియదు. మా వదిన ఉంటే, వదిన పనిచేస్తుంటే అమ్మ హైరానా పడుతుంది. వదిన లేకపోతే, పనీ హైరానాకూడా మా అమ్మ వంతే! ఎక్కడికైనా వెళ్ళి రెండు రోజులు విశ్రాంతి తీసుకోవాలనుకుంటుంది. "ఎక్కడికో ఎందుకు? హాయిగా మనింట్లోనే ఏదీ కల్పించుకోకుండా విశ్రాంతిగా ఉండరాదా?" అంటాను నేను. "ఎల్లా వీలవుతుంది?" అంటుంది. అమ్మ వీలు చేసుకోదు. కనీసం వదినైనా రెండు రోజులు విశ్రాంతి తీసుకుంటుందని అమ్మే వదినని పంపించింది. రేపెలాగూ వస్తుంది వదిన. వదిన త్వరగా రావటం అంటే సాయంత్రం బండిలో కాకుండా పొద్దున్న బండిలోనే రమ్మని అన్నయ్య వదినతో గట్టిగా చెప్పాడో లేదో అని అమ్మ భయం.

అన్నాలు తిన్నాక, అక్కయ్య పిల్లలకి పక్కలు వేసి, "అల్లరి చెయ్యకుండా త్వరగా పడుకోండి. లేకపోతే తాతయ్యకి కోపం వస్తుంది" అంటూ పిల్లల్ని పడుకోబెట్టింది. నాన్న నన్ను పిలిచాడు. "త్వరగా ఏదో ఒక ఉద్యోగంలో చేరు! నా బాధ్యతలు తీరితే తీరుబడిగా కృష్ణా రామా అనుకుంటాము. ఎన్నాళ్ళిలా అడ్డగాడిదలాగా చెరువు గట్లంట తిరుగుతావు!" అంటూ రోజూ రాత్రి ఇచ్చే ఉపన్యాసం మొదలు పెట్టాడు. నాకు ఏవో రెండు ఉద్యోగాల ఆఫర్స్ ఉన్నాయి. చేరటానికి ఇంకో నెల టైముంది. జీవితంలో ఇవే నా చివరి సెలవులు అందుకని, చివరి గడువు రోజున తప్ప నేను ఉద్యోగంలో చేరదలుచుకోలేదు. నాన్న మళ్ళీ మొదలుపెట్టాడు. "మా నాన్నకి, మీ అమ్మ తండ్రికి ఒకేసారి డిప్టీతాసిల్దారు ఉద్యోగాలు అయ్యాయి. మా నాన్న పొద్దున్నే వెళ్ళి ఉద్యోగంలో చేరాడు. మా మామగారు భోజనం చేసి వర్జ్యం పోయాక చేరాడు. దాని మా నాన్న మా మామగారికి జీవితాంతం సీనియర్ అయ్యాడు. అందుకని మా నాన్న తాసిల్దారుగా రిటైరైతే మా మామగారు డిప్టీగానే రిటైరయ్యారు. సీనియారిటీ పోతుంది, త్వరగా వెళ్ళి చేరు!" అంటూ చెప్పాడు. అయన మాట నిజమే! కాని, ఈ రోజుల్లో ప్రమోషన్లు రావాలంటే సీనియారిటీ చాలదు.

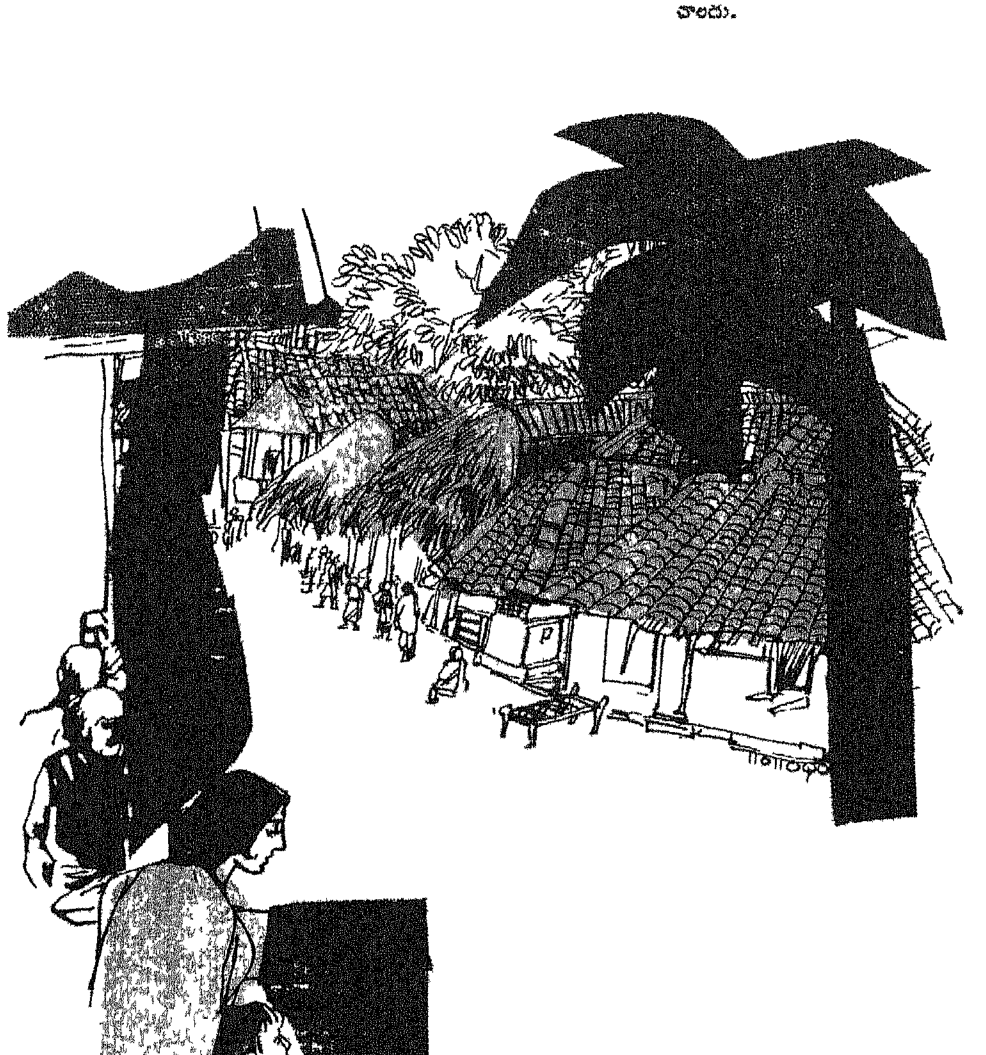

'కవనశర్మ'

వినాయకా నినువినా ..."

ఫొటో—కె. వి. రావు (మద్రాసు)

[illegible] ఉద్యోగంలో చేరి. [illegible] త్వరగా పెళ్ళి చెయ్యాలి" [illegible] మామ్మ, నాన్నతో యుద్ధానికి దిగింది. "[illegible] ఉద్యోగంలో చేరి [illegible] ఇచ్చేస్తారు" అన్నారు నాన్న. "[illegible] అంటే, [illegible] నా [illegible] రెండోసోస్సీ" అన్నారు. "[illegible] ఆ వయస్సుకి [illegible] రెండోసారి లంటే [illegible] ఎవ్వరు చేసుకుంటారా? [illegible] ఈ వయస్సులో మీ నాన్నకి రెండోసారి వయస్సు మా నాన్నకి వయస్సులో [illegible] పుట్టాను. బెండకాయ ముదిరినా బ్రహ్మచారి ముదిరినా. . . అని ఊరికే అన్నారా? అయినా, నీ కడుపునో కాయ త్వరగా కాస్తే, నేను చూసి చద్దామని. మీకు మీ ఇష్టాయిష్టాలే గాని, మాపట్టవు" అంది మామ్మ. ఆవిడ ఇది ప్రతి రాత్రి చెప్పే పురాణమే! ఏదో ఒక ఏడాది పాటు ఉద్యోగం చేస్తూ ఏ బాదరబందీ లేకుండా రెండు షోలు సినిమాలు బ్రహ్మచర్యం గడపాలని, ఆ పైన మరో ఏడాది పాటు బుద్ధిగా డబ్బు కూడబెట్టి ఆ పైన పెళ్లి చేసుకోవాలని నా కోరిక. చేతిలో డబ్బు లేకపోతే కదా కట్టుకున్నదానికి ఓ ఏడవి పొడవైనా చీరలు కొన్నా, సినిమాలు చూపించినా? ఆపై పెడానికి ఎంత డబ్బూ పాలడబ్బాలకి, డాక్టర్లకి సరిపోదు. అంటే నేను మూర్తం ఏం పెద్ద ఆలస్యం చేస్తున్నాను. పాతిక సంవత్సరాలకి తండ్రి నవుతానని అంటున్నాను కదా! మా మామ్మకి ఇంతా చేసి మహా ఉంటే అధిక మాసాలతో కలిపి అరవై ఏళ్ళు! ఆవిడ అధిక మాసాలు కలుపుకునికాని వయస్సు చెప్పదు. మరో ఏడేళ్ళు సుబ్బరంగా బతుకుతుంది. ఆఖరికి చావుకికూడా త్వరపడుతుంది, ఎందుకో! కళ్ళు మూసుకుని పడుకున్నాను.

వంటింట్లో చప్పుళ్ళు మొదలయ్యాయి. అంటే, మామ్మ లేచిందన్నీ, నాలుగున్నర అయిందని అర్థం. ఏవో కొంపలంటుకు పోతున్నట్టు నాలుక్కే లేచి నాలుగున్నరకి మంచి హడావిడిలో ఉంటుంది. బద్ధకంగా మంచం మీద కళ్ళు గట్టిగా మూసుకుని పడుకున్నాను. చీకట్లు విచ్చుకుంటున్నాయి. అమ్మ చీపురు, బక్కెట్టు పుచ్చుకుని వీధి గుమ్మాల మీద దాడి మొదలు పెట్టింది. "ఈ దాసేది ఎక్కణ్ణుంచో నా ప్రాణం మీదికు వచ్చి పడింది. రోజా తెల్లారేసరికిరావే! ఇంటియజమాని లేచేసరికి పాచిగుమ్మం ఉండరాదు అని మొత్తుకుంటూనే ఉంటాను. అది అల్లాగే అంటుందే కాని, త్వరగా వచ్చి చావదు. దాని మొహం మండా! పైగా ఇకిలిస్తుంది" అంటూ దండకం చదువుతూ గుమ్మాలు కడుగుతూంది. ఆదేళ్లాగూ ఇంకో అర గంటకి గాని వస్తుంది. ఈ లోపల అమ్మ చెయ్యవలసినంత హడావిడి చేస్తుంది.

అమ్మ గుమ్మాలు కడిగేసరికి నాన్న లేచి పళ్ళు తోముకున్నారు. "పాలవెధవ వచ్చాడా?" అంటూ ఒక్క అరుపు అరిచారు. అమ్మ నాన్నకి జవాబు చెప్పలేదు. అప్పుడే ఆలస్యం గా వచ్చిన పనిమనిషిని దులిపెయ్యటం మొదలు పెట్టింది. "బారెడు పొద్దెక్కితే గాని పాలవాడు వచ్చి చావడు" అని నాన్నగారు విసుక్కోవడం మొదలుపెట్టారు. వీధిలో సైకిలు బెల్ మోగింది. అంటే ఆరు గంటలైందన్నమాట. పాలవాడు వచ్చాడు. "కాఫీలు కలిపేస్తున్నాను. లేచి మొహాలు కడుక్కోండి. నేను పదిసార్లు వేడి చెయ్యలేను. అదికూడా పుట్టింట్లో పెళ్లి కూర్చుంది" అంటూ అమ్మ నాకు, అన్నయ్యకి, అక్కయ్యకి చివరి గంట కొట్టేసింది. ఆరున్నరకల్లా కాఫీలు అయిపోయాయి. కాఫీలు అయ్యా లవగానే నీళ్లపొయ్యి కింద మంట చేసింది అమ్మ.

ఏడు గంట లయ్యేసరికల్లా స్నానాల హడావిడి. "స్నానాలు చెయ్యండర్రా" అంటూ అమ్మ గొడవ. "నా పిల్లల స్నానాలయ్యాక గాని నేను పోసుకోవడం వీల్లా" అని అక్కయ్య జవాబు. "త్వరగా కానియ్యండి. నీళ్ళు చల్లారిపోతాయి. ఆ పైన నేను మడి కట్టుకోవాలి." అమ్మ తొందర పెడుతూంది అందర్నీ. ప్రతి రోజు త్వరగా లేచి, త్వరగా స్నానాలు చేసి, త్వరగా భోజనం చేసి, త్వరగా నిద్ర పోయి. . . అంతా తొందరే. ఎందుకో?

అమ్మ మడి కట్టుకునేసరికి మామయ్య వచ్చాడు. "బావా! ఈ నెలలో మా వరలక్ష్మికి పెళ్లి చేసేద్దామనుకుంటున్నాను. ఏమంటావు" అంటూ సూటిగా రంగంలోకిదిగాడు. "ఏమిటంత తొందర" అని నాన్న తాపీగా అడిగాడు. "ఆడపిల్ల గుండెల మీద కుంపటి. అదెంత త్వరగా దింపుకుంటే అంత సుఖం. దాని కప్పుడే పదిహేడో ఏడు. నీ చెల్లెలు ఈ రోజు ఏటూ తేల్చుకురాకపోతే అన్నం వండనని భీష్మించుకు కూర్చుంది. త్వరగా నోట్లో మెతుకులు పడకపోతే, నా పని పోతుంది. నీ కేం?" అని నిష్ఠూరమాడాడు. మా నాన్న మా అక్కయ్య పెళ్లి విషయంలో ఇల్లాగే తొందర పడ్డాడు. పెళ్లయ్యాక కార్యం చేసి కాపురానికి పంపటానికి అంతకంటే తొందర పడ్డాడు. నా పెళ్లి అందరు ఒప్పుకున్నదే. నాకు వరలక్ష్మి అంటే చాలా ఇష్టం. కాని, త్వరగా పెళ్లి చేసుకోవడం ఇష్టం లేదు. పెళ్లయితే మామయ్య ఇప్పుడు నాకు చేసే మర్యాదలో వాళ్లింటికి వెళితే చేసే ఆర్భాటంలో సగం చెయ్యడు. వరలక్ష్మి ఇప్పుడు పడివంత సిగ్గు అప్పుడు పడదు. అమ్మ "అది పెళ్లి పుట్టింట్లో కూర్చుంది" అని వరలక్ష్మి[illegible] కాని, నా మాటకి విలువే[illegible] పెద్దవాళ్ళు చేరి ఆ నెలలో [illegible] చర్యానికి స్వస్తి పలకటానికి [illegible] చేశారు.

వీధిలో బండి ఆగింది. ఏదో, పిల్లలు వచ్చారు. "త్వరగా వచ్చి మీ ఇంటో ఏడేదాకా నాకు తోచలేదత్తయ్యా!" అంది అమ్మతో. "నాకు తెలియదు లేవే నీసంగతి" అంది అమ్మ. "త్వరగా స్నానంచేసిరావే" అంటూ పదిన నీళ్లగదిలోకి వెళ్ళింది. ఇంతలో పక్కింట్లోంచి గొల్లున ఏడ్పులు వినిపించాయి. చాలా రోజులుగా మంచంలో ఉన్న ముసలాయన పోయినట్టున్నాడు. అమ్మ మైలపడింది. అమ్మా, నాన్నా అక్కడికి వెళ్ళారు. ఓ గంట పోయాక వచ్చారు. పెద్దకొడుకు ఊళ్లో లేడుట. టెలిగ్రామ్ ఇచ్చారుట. అతను టాక్సీ చేయించుకు రావాలట. అంతవరకు శవం ఉంచుతారట. పన్నెండయింది. ఒంటి గంటైంది. పెద్ద కొడుకు జాడ లేదు. వీధిలోని అందరు చిన్న కొడుకుని కర్మ చెయ్యమన్నారు. వీధిలో శవం ఉన్నంతసేపు ఎవరిళ్ళలోను నిప్పు రాజెయ్యరాదుట. వండుకోరాదుట. తినరాదుట. "త్వరగా శవం కదల్చకపోతే వీధంతా ఈ రోజుకి పస్తే. చిన్న పిల్లలు వాళ్లకి చేలా! చిన్న కొడుకుని తగలెయ్యమని గట్టిగా చెప్పండి" అంది అమ్మ నాన్నగారితో. ఆఖరికి మనిషికి చచ్చాక కూడా,అంతిమ ప్రయాణం చేసేటప్పుడు కూడా ఈ తొందర తప్పదు. వీధి వాళ్ళంతా చిన్నకొడుకు చేత చితికి నిప్పు అంటింపచేశారు. నిప్పంటించిన అయిదు నిమిషాలకి పెద్ద కొడుకు వచ్చాడు.

రాత్రి భోజనాలయ్యాక అక్కయ్య నొప్పిగా ఉందంది. "భయపడ్డావేమో" అంది అమ్మ. నిజం నొప్పులని తేలాక నమ్ము— "మంత్రసానిని త్వరగా తీసుకురా" అని పంపారు. రాత్రి పన్నెండయింది. అక్కయ్య నొప్పులు పడుతూంది. పురుడు కష్టమయ్యేలా ఉంది. "త్వరగా పురుడు వచ్చేటట్టు చెయ్యి, తల్లీ! నీ గుళ్ళో అభిషేకం చేయిస్తాను" అని మామ్మ దండం పెట్టుకుంటూంది. "ఇంకో ఘడియ ఆలస్యం అయితే అన్నవిత వస్తుంది" అంటూ నాన్న హడావిడి పడుతున్నారు. మరో పది నిమిషాల్లో అక్కయ్య కూతురు కారోమంది. "అమ్మయ్య, త్వరగానే పురుడు వచ్చిం"దని అమ్మ నిట్టూర్చింది. పుట్టుక నుంచి పుడకలతో మండేదాకా అంతా త్వరగా, త్వరత్వరగా జరగాలి!